

Kar je bilo, nikdar ne mine, samo obliko menja ...

Prispevek k zgodovini trga Ribnica (4.del)

V Ribniškem trgu so prebivali domačini, katerih družine so že dolgo prebivale tu, in tisti, ki so se v trg priselili od drugod. Nekateri so se sem preselili le za določen čas, to so bili predvsem delavci, dninarji, dekline, hlapci, služkinje in uradni uslužbenci. Nekateri od njih pa so se v Ribnici poročili in ustalili ter ostali tu.

Takšen trg, kot je bil trg Ribnica, je na začetku 20. stoletja potreboval naslednje uradnike: vodjo sodišča, sodniškega kuratorja, davkarja, davkarskega prigljednika, davčnega izterjevalca, sodniškega askulanta, sodniškega kancelista, davkarskega praktikanta, notarja. Kar zadeva cerkveno službo, je v Ribnici božjo službo oprav-

jal dekan, ki je imel dva pomočnika.

Ti uradniki, učitelji, delavci na žagah, železnici, opekarni in drugod so živeli v podnajemniških sobah. Pogostokrat so prostore po hišah najemali tudi državni oz. občinski uradi. Iz arhivskega dokumenta iz leta 1911 je razvidno, da je bilo v Ribnici okoli sto najemnikov. Naj na tem mestu naštejemo nekatere, ki so svoje prostore oddajali v najem na primer Andrej Podboj - Cenetov (hiš. št. 25) je oddajal prostor za sokolsko telovadnico. Ali pa Pelc Josip - Debeljakov (hiš. št. 47), pri katerem so imeli prostore najete Občina Ribnica, Posojilnica in še nekateri posamezniki. Pust Franc - Žoržkov (hiš. št. 50) je oddajal svoj prostor Občini Ribnica in zemljiškemu uradu. Lovšin (hiš. št. 70), je imel v tej hiši svojo kavarno, del prostora pa je oddajal v najem čitalnici. Anton Rudež je stavbo, ki jo je zgradil za namene pivovarske dejavnosti, a te naloge ni nikoli izvrševala, v celoti oddajal Cesarsko kraljevi sodniji. Antonija Erhovnic je prostore v stavbi, tako imenovani kolodvorska restavracija (hiš. št. 161), poleg številnim posameznikom oddajala tudi orožnikom. Tam je bila namreč očitno nekaj časa stacionirana orožniška postaja. Po pregledu plačil, ki so jih najemniki plačevali za določen prostor, lahko sklenem, da so najmanjšo najemnino plačevale dejavnosti za splošno dobro. Eden takšnih primerov sta bila Podboj, ki je sokolom telovadnico oddajal le za 72 kron, in Lovšin, ki je prostor za čitalnico oddajal za 57 kron.

Nižjo ceno je imela tudi občina pri Debeljakih (47) 144 kron, pri Žoržku (50) 48 kron.

Orožarska postaja je Erhovičevi za dobo 360 dni skupaj plačala 397,50 kron. Najdražjo najemnino je plačevala sodnija Antonu Rudežu, 2100 kron, vendar moram tu poudariti, da ni šlo le za en prostor, pač pa za celotno stavbo, zato je razumljivo, da je bila najemnina toliko višja.

Prebivalstvo v ribniškem trgu je, sodeč po podatkih, sicer raslo, a ne v takem obsegu, kot bi za osrednji del Ribniške doline morda pričakovali. Zagotovo je k temu doprineslo dejstvo, da se v Ribnici ni razvijala industrija v takem obsegu, da bi to pomenilo množično priseljevanje, tako kot se je to zgodilo v Kočevju konec 19. stoletja z odprtjem rudnika. Vlak, ki so ga tako zelo težko pričakovali, je obetal nov gospodarski razcvet, vendar ni uresničil vseh pričakovanj. Proga, ki bi naj šla naprej do Karlovca, je kmalu postala nerealna in pristali so na to, da se spelje proga le do Kočevja. Zagotovo bi ta povezava krajem dajala neke nove možnosti, saj bi bili na križišču pretočnih poti, tako pa je ta povezava vlaka služila predvsem za gospodarske transporte lesa v eno smer. Podobno razmišljajo pisci prijavne pole župan in dva občinska odbornika (Ivan Novak, Josip Ančik in France Križman), v kateri so morali odgovoriti na nekatera vprašanja.¹ Pod točko 3. Katera aktualna vprašanja dotičnega kraja in okolice čakajo na rešitev se je odgovor pričel z: »Najaktualnejše vprašanje, ki čaka nujne rešitve, je podaljšanje železniške zveze od Kočevja na Jadran, s čimer bi se neprimerno dvignile ekonomske prilike kraja in okolice in cele dravske banovine in tudi države. ...«² V tridesetih letih se je torej ideja o nadaljevanju te železniške proge zopet pojavila, a nikoli realizirala.

Iz zgornje razpredelnice je razvidno, da je število hiš v ribniškem trgu v petdesetih letih od 1860 do 1910 zraslo za 22 stavb. Popis stavb in njihovih lastnikov, ki ga umeščam v obdobje 1939 ali 1940, obsega 237 hišnih števil.³ Vendar to ni realno število, ker so se nekatere hiše v teku časa združile med seboj v eno hišno številko; 5,6,7 - Šola, ali 10,11 - Oničeva hiša, ali 84 in 85 Pekarna Novak idr.

(Se nadaljuje prihodnjič)

Tekst pripravila MARINA GRADIŠNIK, kustosinja ribniškega muzeja

Za morebitne dodatne informacije ali popravke se vam že vnaprej zahvaljujem.
Muzej Miklova hiša
T: 01 835 0376

1 KDAJ TOČNO JE BILA TA PRIJAVNA POLA NAPISANA IN V KAKE NAMENE, PO PREDLOŽENEM VIRU NI ZNANO, PO PODPISNIKIH IN VSEBINI TEKSTA LAHKO SKLEPAM, DA GRE ZA TRIDESETA LETA 20. STOLETJA.

2 ZAL, OBČINA RIBNICA, MAPA 4709

3 ZAL, OBČINA RIBNICA, MAPA 3879

„ŠTELNGA“ - NABOR ZA VOJSKO. FOTOGRAFIJA POSNETA PRED LETOM 1914. NA FOTOGRAFIJI NAJDEMO LEKARNARJA JOSIPA ANČIKA, IVANA KLUNA - BUKOVČANA, RUDIJA PIRKERJA TER DRUGE. VIR: FOTOTEKA MUZEJA. ORIGINAL V ZASEBNI LASTI.

PODATKI PREBIVALSTVA RIBNICE PO REPERTORIJIH ZA DEŽELO KRANJSKO

LETO	ŠTEVILO HIŠ	ŠTEVILO PREBIVALSTVA	VERA			JEZIK			
			Kat.	Prot.		SLO	NEM	tujci	drugo
1860	141	936							
1880	146	1003	1002	1		972	29		
1890	150	1014	1013	1		998	7		
1900	144	1055	1055			1035	16		
1910	163	1062	1061	1		1037	5	10	10
1931		1111							